EUROOPA
KOMISJON

Brüssel, 3.12.2025
COM(2025) 737 final

KOMISJONI KOOSTATUD AASTAÜLEVAADE

liikmesriikide iga-aastastest tegevusaruannetest, milles käsitletakse määruse (EL) nr 1233/2011 kohaldamisalasse kuuluvat ekspordikrediiti

1. Sissejuhatus

Käesolev 2024. aasta ülevaade riiklikult toetatud ekspordikrediiditoimingutest esitatakse vastavalt Euroopa Parlamendi ja nõukogu 16. novembri 2011. aasta määrusele (EL) nr 1233/2011, mis käsitleb riiklikult toetatavate ekspordikrediitide suuniste rakendamist. See käsitleb liikmesriikide ekspordikrediidiasutuste poolt tehtud riiklikult toetatud ekspordikrediiditoiminguid ja tugineb teabele, mille liikmesriigid on kõnealuse määruse kohaselt oma iga-aastastes tegevusaruannetes komisjonile esitanud. Aruanded on koostatud liikmesriikide vahel kokku lepitud standardvormi järgi (nn kontrollnimekirja vorm), mida on aja jooksul läbi vaadatud ja täiendatud. Praegust vormi kasutatakse alates 2023. aastast ja see sisaldab täiendavaid üksikasju, eelkõige riiklikult toetatavate ekspordikrediiditoimingute sektoripõhist läbivaatamist kliimaalasest aspektist lähtudes ja paremini ühtlustatud finantsaruandlust.

2. Kalendriaasta 2024 kohta saadud tegevusaruanded

2024. aastal oli kahekümne ühel liikmesriigil võimalik anda riiklikult toetatavat ekspordikrediiti riiklikult toetatava ekspordikrediidi kokkuleppe (edaspidi „kokkulepe“) kohaldamisalas: Austria, Belgia, Eesti, Hispaania, Horvaatia, Itaalia, Kreeka, Luksemburg, Madalmaad, Poola, Portugal, Prantsusmaa, Rootsi, Rumeenia, Saksamaa, Slovakkia, Sloveenia, Soome, Taani, Tšehhi ja Ungari. Kõik esitasid 2024. aasta kohta tegevusaruande.

Ülejäänud liikmesriigid – Bulgaaria, Küpros, Iirimaa, Läti, Leedu ja Malta – kinnitasid, et neil ei ole asutust, mis suudaks anda riiklikult toetatavat ekspordikrediiti.

3. Iga-aastaste tegevusaruannete analüüs

(a) Üldine teave

2024. aastal andsid kõik liikmesriigid, kellel on vähemalt üks ekspordikrediidiasutus, välja arvatud Kreeka (kelle ekspordikrediidiasutus kokkuleppe kohaldamisalas rahalist toetust ei anna), täiemahulist garantiid, st ekspordikrediiti garantiide ja/või kindlustustoodete kujul. Neist liikmesriikidest kaksteist (Belgia, Hispaania, Itaalia, Poola, Prantsusmaa, Rootsi, Saksamaa, Slovakkia, Soome, Taani, Tšehhi ja Ungari) andsid ka riiklikku finantseerimistoetust, st otserahastamist, kommertslaenude refinantseerimist eksporditehingute jaoks või intressitoetust. Väike arv liikmesriike (Austria, Hispaania, Poola, Prantsusmaa, Taani, Ungari) on teatanud, et nad annavad seotud abi, mis on soodustingimustel ekspordikrediidi vorm, mis on reguleeritud OECD kokkuleppe raames.

Kokkulepe ja kolm OECD soovitust hea valitsemistava põhimõtete[1] kohta tagavad tavade ühtlustamise kõigi OECD liikmete seas ja ELis. Selle raames kujundavad valitsused aga oma poliitika ise. Enamikul ekspordikrediidiasutustel on lisaks OECD suunistele täiendavad eeskirjad, näiteks riikliku ja kohaliku sisendi kohta, ning rangemad standardid, et muu hulgas kajastada oma riiklikku poliitikat ja rahvusvahelisi kohustusi, nagu nn ekvaatori põhimõtted (finantseerimisasutuste riskijuhtimise raamistik, et teha kindlaks keskkonnaalased ja sotsiaalsed riskid ning neid hinnata ja juhtida, kui rahastatakse projekte, mis on seotud Rahvusvahelise Finantskorporatsiooniga Maailmapanga Grupi raames). Mõni

[1] Soovitus ühiste lähenemisviiside kohta, milles käsitletakse riiklikult toetatavat ekspordikrediiti ning keskkonnaalast ja sotsiaalset hoolsuskohustust; soovitus jätkusuutliku laenuandmise tavade ja riiklikult toetatava ekspordikrediidi kohta; soovitus korruptsiooni ja riiklikult toetatava ekspordikrediidi kohta.

ekspordikrediidiasutus pakub konkreetsetele sektoritele või eesmärkidele kohandatud programme. See võib kokkuleppes kajastada sektoreid käsitlevate erikokkulepete eripärasid, kaaskindlustusstruktuure või strateegilisi suundi.

Ekspordikrediidiasutuste organisatsiooniline struktuur ja toetuste andmise korraldus on liikmesriigiti erinev. Riiklikult toetatavat ekspordikrediiti haldab liikmesriikides 27 avalik-õiguslikku asutust või eraettevõtet, kes tegutsevad riikliku volituse alusel ja valitsuse järelevalve all. Need on loetletud 1. lisas. Nendel liikmesriikidel, kes pakuvad nii tagatist kui ka rahastamist, on rahastamise jaoks tavaliselt eraldi spetsiaalne asutus, mida mõnikord nimetakse EXIM-pangaks (st ekspordi-impordipangaks).

(b) Riikliku toetuse maht

Iga-aastastes tegevusaruannetes esitatakse oluline finantsteave riikliku toetuse kohta, mida ekspordikrediidiasutused on andnud kooskõlas asjaomase riigisisese õigusraamistiku ja korraldusliku ülesehitusega. Komisjonil ei ole 2024. aasta tegevusaruannete finantsaspektide kohta ühtki tähelepanekut.

Lepingu artikli 5 lõikes 1 määratletud täiemahulise garantii vormis antud riikliku toetuse kohta on allpool olevas tabelis esitatud ELi suurimate täiemahulise garantii andjate teatatud nominaalne koguriskipositsioon 31. detsembri 2024. aasta seisuga.

Tabel 1. ELi ja liikmesriikide poolt täiemahulise garantii vormis antud riiklik toetus kokku 2024. aastal (miljonites eurodes) **ELi suurimad täiemahulise garantii andjad (nominaalse koguriskipositsiooni alusel)**	
Täiemahulise garantii koguriskipositsioon ELis	*370 060*
Itaalia	93 606
Saksamaa	73 800
Prantsusmaa	66 872
Rootsi	42 900
Madalmaad	25 292

Lepingu artikli 5 lõikes 2 määratletud riikliku finantseerimistoetuse kohta on allpool olevas tabelis esitatud ELi suurimate toetuseandjate riiklikult toetatud laenuportfelli nominaalväärtus 31. detsembri 2024. aasta seisuga.

Tabel 2. ELi ja liikmesriikide poolt riikliku finantseerimistoetuse vormis antud riiklik toetus kokku 2024. aastal (miljonites eurodes) **ELi suurimad toetuseandjad (riiklikult toetatud laenuportfelli nimiväärtuse alusel)**	
Kogu laenuportfell ELis	*103 618*
Itaalia	43 528
Prantsusmaa	17 192
Saksamaa	15 991
Rootsi	8 853
Soome	6 583

Kasulik on märkida, et tabelites 1 ja 2 esitatud arvude kumuleerimine ei annaks täpset ülevaadet eksporditehinguteks antud toetuse koguväärtuse kohta, kuna liikmesriik võib toetada sama eksporditehingut nii otserahastamise kui ka täiemahulise garantiiga. Lisaks võetakse nendes tabelites arvesse üksnes kokkuleppe kohaldamisalasse kuuluvaid

finantstooteid ega arvestata ekspordikrediidiasutuste pakutavaid muid võimalikke finantstooteid, näiteks lühiajaline ekspordikrediit või riiklik toetus sõjalise varustuse ja põllumajanduslike toorainete ekspordiks.

Selleks et kajastada riikliku toetuse voogu, esitatakse alljärgnevas tabelis nende uute ekspordikrediidikohustusega kaetud tehingute väärtus, mida suurimad toetuseandjad kalendriaastal 2024 kokkuleppe raames andsid.

Tabel 3. ELi liikmesriikide poolt 2024. aastal OECD-le teatatud uued kohustused (miljonites eurodes)

ELi suurimad OECD ekspordikrediidi rahastajad

	Ekspordikrediiditehingute koguarv	Ekspordikrediidiga toetatud projektide krediidi koguväärtus kokku
ELis teatatud uued kohustused kokku	*1 568*	*53 007*
Prantsusmaa	168	18 756
Itaalia	371	11 368
Rootsi	344	8 075
Saksamaa	254	6 800
Soome	14	2 092

(c) Kliimaeesmärkide arvessevõtmine

Euroopa Liidu Nõukogu 15. märtsi 2022. aasta järeldustes ekspordikrediidi kohta[2] esitati ekspordi rahastamisele suunatud ELi kliimapakt, mis sisaldas mitut kohustust. Muu hulgas väljendasid liikmesriigid oma valmisolekut täiendada käesoleva ülevaate raames oma iga-aastast aruandlust „kliimaalase ülevaatega, mis käsitleb nende riiklikult toetatava ekspordikrediidiga seotud tegevust sektorite kaupa“. See on nüüd alates 2023. aastast kasutusel. Veel üheks elemendiks nendes järeldustes oli liikmesriikide kohustus määrata 2023. aasta lõpuks oma riiklikes poliitikadokumentides kindlaks teaduspõhine tähtaeg, mil nende riik lõpetab riiklikult toetatava ekspordikrediidi andmise fossiilkütustel põhineva energia sektori projektidele, välja arvatud piiratud ja selgelt määratletud asjaoludel, mis on kooskõlas eesmärgiga piirata globaalset soojenemist, et see ei ületaks 1,5 °C, ning Pariisi kokkuleppe eesmärkidega.

16 liikmesriiki (Austria, Belgia, Hispaania, Horvaatia, Itaalia, Luksemburg, Madalmaad, Prantsusmaa, Rootsi, Rumeenia, Saksamaa, Slovakkia, Sloveenia, Soome, Taani ja Ungari) teatasid oma iga-aastastes tegevusaruannetes, et nad olid sellise poliitikadokumendi avaldanud. Ülejäänud liikmesriigid on kas teatanud, et nad ei ole huvitatud fossiilkütustel põhineva energia kasutamisest, või et nad ei anna riiklikult toetatavat ekspordikrediiti.

Kokkuleppe kohaselt on söesektoris on alates 2021. aastast keelatud toetada söeküttel töötavate, kasvuhoonegaase oluliselt vähendava tehnoloogiata elektrijaamadega seotud projekte, välja arvatud projektid, millega vähendatakse saastet või paigaldatakse CO_2 heite vähendamise süsteeme, mis ei pikenda elektrijaama kasulikku eluiga ega suurenda võimsust.

[2] Nõukogu järeldused ekspordikrediidi kohta, 15. märts 2022.

Enamik liikmesriike on oma kliimaga seotud poliitikas kehtestanud rangemad tegevuspõhimõtted söe järkjärguliseks kasutuselt kõrvaldamiseks kui kokkuleppes sätestatud keeld, sealhulgas keelanud anda rahastust kogu väärtusahela ulatuses. 2024. aastal ei teatanud ekspordikrediidiasutused söeenergia sektori projektidega seotud tehingutest (mis hõlmavad uuringuid, tootmist, transporti, jaotustaristuga seotud salvestamist, rafineerimist, jaotamist ja elektritootmist).

Seoses naftasektoriga kehtestasid 16 liikmesriiki erinevad tähtajad toetuse andmise lõpetamiseks. 11 liikmesriiki lubasid neid projekte enam mitte toetada (Belgia, Hispaania, Itaalia, Luksemburg, Madalmaad, Prantsusmaa, Rootsi, Saksamaa, Soome, Taani ja Ungari). Ülejäänud liikmesriigid säilitasid võimaluse selliseid tehinguid rahastada, kuid lubasid lõpetada selle hiljemalt 2030. aastaks. Samas ükski nendest riikidest ei teatanud 2024. aastal naftaga seotud tehingutest nendes sektorites.

Gaasisektoris võtsid samad 11 liikmesriiki taas selge kohustuse lõpetada elektrijaamade ja väärtusahela projektide rahastamise. Mõned ekspordikrediidiasutused (Luksemburg, Madalmaad, Saksamaa, Soome ja Taani) säilitavad siiski võimaluse anda toetust piiratud tingimustel, nagu vähendatud heitega energiatootmine, vaeseimate riikide areng või juhul, kui maagaas on osa üleminekulahendusest, mis on kooskõlas 1,5 °C eesmärgi saavutamisega. Siinkohal täpsustavad mõned riigid, et abisaajariigi riiklikult kindlaksmääratud panus ei ole kriteerium, vaid kooskõla 1,5 °C eesmärgiga hindab ekspordikrediidiasutus. Hispaania rakendas rangemaid piiranguid tootmisahela alg- ja kesketapi tegevustele. Ülejäänud liikmesriigid säilitasid samamoodi nagu naftasektori puhul võimaluse selliseid tehinguid hiljemalt kuni 2030. aastani rahastada. Samas ükski nendest riikidest ei teatanud 2024. aastal nendes sektorites gaasiga seotud tehingutest.

Praktikas teatasid viis ELi ekspordikrediidiasutust 2024. aastal 14 ekspordikrediidiga toetatud tehingust nafta- ja gaasisektoris, mille krediidi koguväärtus oli 1 176,2 miljonit eurot.

Toetust andev liikmesriik	Tehingute väärtus	Projekti liik
Belgia ja Saksamaa	138,7 miljonit eurot (Belgia) ja 265,2 miljonit eurot (Saksamaa)	Kombineeritud tsükliga gaasielektrijaama aurugeneraatorid ja turbiinid
Soome (kaks projekti)	73,8 miljonit eurot	Olemasoleva gaasielektrijaama moderniseerimine ja renoveerimine (elektrijaama jõudlus jääb samaks)
Saksamaa (kaks projekti)	21,3 miljonit eurot	Kaks gaasitootmisahela algetapi projekti
Saksamaa	21,4 miljonit eurot	Mobiilse gaasijuhtme paigaldamine
Itaalia	605,8 miljonit eurot	Veealuse torujuhtme paigaldamine gaasi ammutamiseks

Madalmaad (neli projekti)	20,9 miljonit eurot	Neli naftatootmisahela algetapi projekti
Madalmaad (kolm projekti)	29,1 miljonit eurot	Kolm naftatootmisahela kesketapi projekti

Soome (esimese projekti puhul) ja Saksamaa said neid projekte toetada, kuna kohustused olid võetud enne, kui kõnealused riigid oma kliimastrateegia kehtestasid; seega ei olnud need nõuded siis veel kohaldatavad. Belgia ja Itaalia põhjendasid toetuse andmist sellega, et heakskiitmise ajal ei olnud see konkreetne tegevus keelatud ning nende kliimapoliitika võimaldas anda sellist toetust kuni 2025. aasta lõpuni. Soome teine projekt ja enamik Madalmaade projekte (kõik peale ühe) loeti erandkorras vastuvõetavaks, kuna need olid seotud olemasoleva infrastruktuuri varustamisega, tingimusel et nende tarnete tulemusel parandati keskkonnatoimet ja/või ohutust ja/või terviseohutust, pikendamata infrastruktuuri majanduslikku eluiga. Viimane Madalmaade projekt kiideti heaks erandi alusel, mida kohaldatakse teatavate laevade suhtes, mis osutavad olemasolevale fossiilenergiataristule tugiteenuseid.

Kõigi tehingute puhul märkisid aruandvad liikmesriigid, et nad järgisid kliimaalaste hoolsuskohustuse täitmisel samasugust menetlust kui muude sotsiaalsete ja keskkonnamõjude puhul.

Lisaks fossiilkütustel põhineva energia sektorile kehtestatud piirangutele on ekspordikrediidiasutused lisaks kokkuleppe kliimamuutuste sektorileppes lubatud pikematele maksimaalsetele tagasimaksetähtaegadele vastu võtnud kliimasõbralike tehingute stimuleerimiskavad. Näiteks pakuvad mõned ekspordikrediidiasutused paindlikumaid riikliku sisendi reegleid, näiteks suuremat maksimaalset laenusummat, suuremat kattekordajat, vaikimisi kohaldatavat garantiipreemia alammäära või uuringukulude hüvitamist kliimasõbralike tehingute puhul.

Täpsemalt rahastasid 2024. aastal kuus liikmesriiki kliimamuutuste leevendamise ja nendega kohanemise sektorites, nii nagu need on kliimamuutuste sektorileppes määratletud, 53 projekti kogusummas 4 247 miljonit eurot (peaaegu neli korda rohkem kui fossiilkütustega seotud projektidele antud krediit). Enamik neist projektidest olid seotud taastuvenergiaga (42 tehingut krediidiväärtusega 2 928 miljonit eurot).

(d) Muude keskkonnariskide käsitlemine

OECD soovituses ühiste lähenemisviiside kohta, milles käsitletakse riiklikult toetatavat ekspordikrediiti ning keskkonnaalast ja sotsiaalset hoolsuskohustust, on sätestatud ühised põhimõtted keskkonnaalase ja sotsiaalse hoolsuskohustuse täitmiseks. Kõik liikmesriigid järgivad soovitust, mille kohaselt nad teevad kindlaks riikliku toetuse taotlustega seotud võimalikud mõjud ja riskid ning käsitlevad neid. Soovitus põhineb üldkasutatavatel standarditel, nagu Rahvusvahelise Finantskorporatsiooni keskkonnaalased ja sotsiaalsed tulemusstandardid, Maailmapanga Grupi keskkonna-, tervishoiu- ja ohutussuunised, Maailmapanga kaitsemeetmed ning Maailmapanga keskkonna- ja sotsiaalsed standardid. Soovituses käsitletakse peamisi keskkonnaküsimusi, nagu õhusaaste, sealhulgas kasvuhoonegaaside heide, ressursitõhusus, jäätmekäitlus, müra ja vibratsioon, ohtlike materjalide käitlemine, mõju ökosüsteemidele, bioloogilise mitmekesisuse kaitse ja

loodusvarade kasutamine märkimisväärses ulatuses. Soovitus sisaldab ka hädaolukordadeks valmisolekut ja hädaolukordadele reageerimist käsitlevaid nõudeid, et projektiomanikud oleksid võimelised tegutsema õnnetuse korral või hädaolukorras asjakohasel viisil, ennetamaks ja vähendamaks keskkonnamõju.

ELi ekspordikrediidiasutuste hoolsuskohustuse põhimõtted ja riskihindamismenetlused põhinevad peamiselt sellel soovitusel, isegi kui soovitusel ei ole ainuroll ning põhimõtete väljatöötamisel on lähtutud ka muudest standarditest ja liidu õigustikust. Kõik liikmesriigid, kes andsid riiklikult toetatavat ekspordikrediiti, teatasid, et nad järgisid soovituse keskkonnamõõdet, mis on nende hoolsuskohustuse täitmise ja riskijuhtimissüsteemi ning otsustusprotsessi lahutamatu osa. Eelhindamismenetlused sõltuvad riiklikult toetatava ekspordikrediidi taotluse liigist, mahust ja kategooriast. Riskid tehakse kindlaks, liigitatakse ja neid hinnatakse ning see võib mõjutada toetuskõlblikkust. Kõik ELi ekspordikrediidiasutused kinnitasid, et nad vaatasid läbi kõik riiklikult toetatava ekspordikrediidi taotlused eesmärgiga selgitada välja, kas keskkonnaülevaade on vajalik.

Soovituse kohaselt peavad ekspordikrediidiasutused liigitama taotlused nende võimaliku kahjuliku keskkonnamõju põhjal kolme riskikategooriasse: suur risk (A-kategooria), keskmine risk (B-kategooria) või väike risk (C-kategooria). Paljud liikmesriigid on teada andnud, et nad rakendavad soovitust laiemalt, kui on selle kohaldamisala. Muu hulgas määratakse liigitus kõigile tehingutele, sealhulgas nendele, mille puhul liikmesriigi toetatava osa väärtus jääb alla 10 miljoni SDRi ja mida kontrollimisetapis põhimõtteliselt ei uurita. Liikmesriigid teatavad, et kooskõlas soovituse artikliga 18 viidi läbi keskkonna- ja sotsiaalse mõju hindamine kõigi A-kategooria taotluste puhul, mille kohta ekspordikrediidiasutus võttis lõpliku kohustuse. B-kategooria taotluste puhul teatavad liikmesriigid, et taotlejad esitasid kooskõlas soovituse artikliga 19 alati piisavalt teavet projekti olulise keskkonnamõju kohta. Enne A- või B-kategooria projektide toetamise otsuse tegemist teatasid kõik selliseid projekte rahastanud ekspordikrediidiasutused, et nad hindasid tehingute kontrollimise ja läbivaatamise käigus saadud teavet alati hoolsuskohustuse aruande kaudu, mille koostas kas asutusesisene sõltumatu organ või väliskonsultant, kelle positiivne arvamus on toetuse andmiseks vajalik. Olulist teavet saadi keskkonna- ja sotsiaalse mõju hindamise aruannetest, kuid seda koguti ka ekspordikrediidiasutuste taotlusvormide ja küsimustike, dokumentide läbivaatamise, kohapealsete kontrollkäikude, väliskonsultantide tehtud uuringute ja taotluste esitajatega toimunud otsese suhtluse teel.

Ainult Rootsi teatas, et lükkas kaevandusprojekti taotluse tagasi looduskaitsealade ja inimõigustega seotud riskide ebapiisava juhtimise tõttu. Samuti keeldus Rootsi veel muude projektide toetamisest, kuna need ei olnud fossiilkütuste poliitikaga kooskõlas. Lisaks võib esineda väiksemaid rikkumisi, näiteks teabe või aruannete esitamise tähtaegadest mittekinnipidamine. Mittevastavused lahendatakse koostöös projektide rahastajatega ja mõnikord liikmesriigi saatkonna toetusel, töötades välja parandusmeetmed ja leevendusmeetmed, mida jälgitakse aja jooksul, või peatades toetuse andmise või keeldudes hüvitise maksmisest, kuigi viimati nimetatud vahendeid aruandeperioodil ei kasutatud.

(e) Sotsiaalne ja inimõiguste alane hoolsuskohustus

Lisaks keskkonnamõõtmele on OECD soovituses ühiste lähenemisviiside kohta olnud alates 2012. aastast kindlaks määratud ettevõtja sotsiaalse hoolsuskohustuse põhimõtted. See hõlmab peamist sotsiaalset mõju, mis võib projektiga kaasneda, sealhulgas mõju töötingimustele (nt õiglane kohtlemine, diskrimineerimine, ühinemisvabadus, kollektiivläbirääkimised, töötajate majutamine), kogukonna tervisele, ohutusele ja julgeolekule (nt kogukonna kokkupuutumine haigustega, turvatöötajate kasutamine), maa omandamisele ja sunniviisilisele ümberasustamisele (nt füüsiline ümberasustamine,

majanduslik ümberasustamine), piisavale suhtlemisele mõjutatud kogukondadega (nt teabepõhine konsulteerimis- ja osalemisprotsess, kaebuste esitamise mehhanism), põliskogukondadele (nt vabatahtliku, eelneva ja teadva nõusoleku protsess) ja kultuuripärandile. Soovitus hõlmab ka peamist projektiga seotud mõju inimõigustele, sealhulgas sunniviisilist tööd, lapstööjõu kasutamist, sooküsimusi ning töötervishoiu ja tööohutuse vaatenurgast eluohtlikke olukordi. Erilist tähelepanu pööratakse haavatavatele rühmadele.

ELi ekspordikrediidiasutuste teatatud hoolsuskohustuse täitmise tavad on sarnased keskkonnariskide hoolsuskohustuse tavadega. Kõik aruande esitanud kakskümmend liikmesriiki, kes andsid riiklikku toetust, teatasid, et nad järgisid ühiseid lähenemisviise käsitleva OECD soovituse sotsiaalset ja inimõiguste alast mõõdet, mis on nende otsustusprotsessi, hoolsuskohustuse täitmise ja riskijuhtimissüsteemi lahutamatu osa. Kõik kinnitasid, et nad vaatasid läbi kõik riiklikult toetatava ekspordikrediidi taotlused, et selgitada välja, kas sotsiaalsed ja inimõiguste alased aspektid tuleks läbi vaadata. Liikmesriigid teatasid, et kõigi A-kategooria taotluste puhul tehti keskkonna- ja sotsiaalse mõju hindamine. B-kategooria taotluste puhul teatasid liikmesriigid, et taotlejad esitasid alati piisavalt teavet, et hinnata projekti asjaomast mõju. Liikmesriigid andsid teada, et enne otsust anda riiklikku toetust A- või B-kategooria projekti jaoks, millel võib olla kahjulik sotsiaalne ja inimõigustega seotud mõju, hindasid nende ekspordikrediidiasutused sarnaselt keskkonnariskidega alati kontrollimise ja läbivaatamise käigus saadud teavet.

Liikmesriigid ei teatanud 2024. aastal olukordadest, kus nende sotsiaalsete ja inimõiguste alase hoolsuskohustuse protsessides oleks pidevalt nõudeid rikutud, välja arvatud juba eespool nimetatud Rootsi kaevandusprojekti puhul (mille tõttu projekt tagasi lükati). Mõned ekspordikrediidiasutused teatasid, et nad on teatavate tehingute järelevalveetapis avastanud kõrvalekaldeid kokkulepitud meetmetest ja rahvusvahelistest standarditest ning kehtestanud meetmeid juhtumipõhiselt (näiteks suurem keskendumine konkreetsetele küsimustele ja tulemuste tähtaegade edasilükkamine).

Kõigil ekspordikrediidiasutustel peale kahe on olemas kas osaluspõhine konsultatsiooniprotsess või kaebuste esitamise mehhanism mõjutatud kogukondade jaoks. Igal juhul palutakse projekti sponsoritel kehtestada mehhanismid ekspordikrediidiasutustest sõltumatult. Liikmesriigid ei teatanud 2024. aasta tegevusaruannetes komisjonile ühestki kaebusest.

(f) Korruptsioonivastased meetmed

Kõik liikmesriigid, kes andsid riiklikult toetatavat ekspordikrediiti, teatasid, et nad järgisid OECD soovitust korruptsiooni ja riiklikult toetatava ekspordikrediidi kohta. Soovitus sisaldab läbivaatamise, hoolsuskohustuse täitmise, hindamise ja toetuskõlblikkuse üle otsustamisega seotud meetmeid, mille eesmärk on ära hoida korruptsioon riiklikult toetatava ekspordikrediidi andmisel. Eelkõige tähendab see kontrollimist, et tehingutes osalevad isikud ei ole kantud mitmepoolsete finantseerimisasutuste musta nimekirja.

(g) Jätkusuutliku laenuandmise tavad

Kõik liikmesriigid, kes andsid riiklikult toetatavat ekspordikrediiti, teatasid, et nad järgisid OECD soovitust jätkusuutliku laenuandmise tavade ja riiklikult toetatava ekspordikrediidi kohta. Soovitusega püütakse tagada väikese sissetulekuga riikide arenguvajaduste rahastamine ilma, et neil riikidel tekiks tulevikus ülemäärane võlakoormus. Koos selle soovituse järgimisega tuleb järgida hoolikalt ka Maailmapanga ja Rahvusvahelise Valuutafondi poliitikat, mis käsitleb võlapiiranguid soodustingimusteta laenude puhul ja jätkusuutlikku laenuandmist. Soovituse alusel on soovituse järgijad nõustunud ka oluliste

läbipaistvusmeetmetega, sealhulgas teabe esitamisega Maailmapangale ja Rahvusvahelisele Valuutafondile. Enamikul juhtudel on võla jätkusuutlikkuse hindamine osa üldisest riigi laenuriskide hindamisest, mis mõjutab ekspordikrediidiasutuse riigi kattepoliitikat.

(h) Tegevusaruannetes esitatud muu teave

Liikmesriigid on teatanud, et nad hoolitsevad selle eest, et nende ekspordikrediidiasutused tegutseksid võimalikult läbipaistvalt, austades samal ajal äriteabe konfidentsiaalsust. Kooskõlas OECD soovitusega ühiste lähenemisviiside kohta on ELi ühtlustatud korraga ette nähtud üksikasjaliku teabe avalikustamine projektide kohta, millel võib olla kahjulik keskkonna- või sotsiaalne mõju. Ekspordikrediidiasutused avalikustasid oma veebisaitide spetsiaalsetel lehtedel, mille viited on esitatud 2. lisas, alati kogu soovituse artiklites 39 ja 41 nõutud teabe, st asjakohase eelteabe A-kategooria projektide kohta, sealhulgas keskkonna- ja sotsiaalse mõju hindamine, ning järelteabe kõigi toetatavate A- ja B-kategooria projektide kohta.

Paljud ELi ekspordikrediidiasutused järgivad ettevõtja sotsiaalse vastutuse põhimõtteid, mis tavaliselt hõlmavad sisemiste jõupingutuste kõrval ka tihedat dialoogi oma klientidega. Sellega seoses hindavad ekspordikrediidiasutused üha enam oma tavasid ja töötavad välja kavasid enda keskkonnamõju vähendamiseks, sealhulgas hinnangud CO_2 jalajälje kohta.

4. Ekspordikrediidiasutuste tegevuse vastavus liidu eesmärkidele ja kohustustele

Euroopa Liidu lepingu artiklis 3 on loetletud Euroopa Liidu üldeesmärgid; artiklis 21 on sätestatud liidu välistegevuse põhimõtted ja eesmärgid. Euroopa Liidu lepingu artikli 3 lõikes 5 on sätestatud, et suhetes maailmaga Euroopa Liit „toetab […] maailma säästvat arengut, rahvaste solidaarsust ja vastastikust austust, vaba ja ausat kaubandust, vaesuse kaotamist ning inimõiguste, eriti lapse õiguste kaitset, samuti rahvusvahelise õiguse ranget järgimist ja arendamist, sealhulgas ÜRO põhikirja põhimõtete austamist“. ELi ühise kaubanduspoliitikaga seoses on viidatud liidu välistegevuse põhimõtetele ja eesmärkidele Euroopa Liidu toimimise lepingu artiklis 206 ning artikli 207 lõikes 1.

Euroopa Parlament on kutsunud komisjoni üles andma teavet selle kohta, kas liikmesriigid järgivad riiklikult toetatava ekspordikrediidi andmisel ELi eesmärke ja kohustusi. Komisjon on koostanud määruse (EL) nr 1233/2011 kohaselt aastaülevaate. Seega põhineb komisjoni ülevaade liikmesriikide tegevusaruannetel ja seda ei saa pidada ammendavaks.

Komisjoni hinnangul annab olemasolev teave tunnistust sellest, et riiklikult toetatavad ekspordikrediiditoimingud on kooskõlas Euroopa Liidu lepingu artiklitega 3 ja 21. OECD soovitused loovad raamistiku liikmesriikide ekspordikrediidiprogrammide haldamiseks. Liikmesriigid kehtestavad ka oma poliitika, mis põhineb kõnealustel soovitustel ja on kooskõlas ELi eesmärkidega. Liikmesriigid võtavad ka mitmesuguseid poliitikameetmeid, et toetada kliimaüleminekut ja vähendada toetust fossiilkütuste projektidele, suurendades samal ajal toetust projektidele, mis toetavad üleminekut. Komisjon toetab edasisi edusamme selles valdkonnas, sealhulgas laiendab liikmesriikide kohustusi seoses fossiilkütuste järkjärgulise kasutuselt kõrvaldamisega. Rahvusvaheliste kohustuste ja ELi konkurentsiõigusest tulenevate kohustuste täitmise teemal ei ole 2024. aastal Maailma Kaubandusorganisatsioonis ELi liikmesriigi ekspordikrediiditoimingutega seoses vaidlusi olnud ning komisjon ei ole saanud ühtki kaebust ELi õigusaktide võimaliku rikkumise kohta, mis oleks olnud seotud mõne ELi ekspordikrediidiasutusega.